

PEDAGOGICKÝ ASISTENT

Bulletin

2022

Obsah

1 Legislatívne minimum	4
2 PA vo výchovno-vzdelávacom procese	5
3 Manuál pedagogického asistenta	9

Vážené kolegyně, kolegovia,

máte v rukách bulletin, v ktorom nájdete základné informácie o činnosti pedagogického asistenta vo výchovno-vzdelávacom procese.

Cieľom predkladaného materiálu je pomôcť vám zorientovať sa v legislatíve týkajúcej sa práce PA, v kompetenciách a v pracovnej náplni PA. Zároveň ponúka manuál, ktorým sa PA riadi pri svojej činnosti.

Autorka

PaedDr. Zuzana Staňová

Školská špeciálna pedagogička ESŠ Martin

Členka predsedníctva Asociácie špeciálnych pedagógov

1 Legislatívne minimum

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 138/2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov *pedagogický asistent podľa požiadaviek učiteľa, vychovávateľa alebo majstra odbornej výchovy a v spolupráci s odbornými zamestnancami vytvára rovnosť príležitostí vo výchove a vzdelávaní, pomáha dieťaťu, žiakovi alebo skupine detí alebo žiakov pri prekonávaní architektonických, jazykových, zdravotných, sociálnych alebo kultúrnych bariér.*

Čo zákon neuvádza, je, že pedagogický asistent spolupracuje aj so školským špeciálnym pedagógom, ktorý je podľa uvedeného zákona č. 138/2019 pedagogickým zamestnancom, nie odborným.

Pedagogickí asistenti pôsobia v materskej škole, základnej škole, školskom klube detí, záujmových a mimoškolských aktivitách a na strednej škole. Zväčša poskytujú podporu v bežných triedach ZŠ, v špeciálnych triedach ZŠ alebo v školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Pedagogický asistent je pridelovaný žiakom so ŠVVP (žiakom so ZZ, žiakom zo SZP a žiakom so VIN) na základe odporúčania zariadení poradenstva a prevencie v súlade so smernicou č. 55/2021 (o postupe pri predkladaní požiadaviek na osobné náklady asistenta učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením) a zároveň poskytuje podporu všetkým deťom/žiakom bez rozdielu.

V prípade žiakov zo SZP v základnej škole pôsobí na každých 50 žiakov zo SZP jeden pedagogický asistent alebo jeden sociálny pedagóg v zmysle § 107 ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon).

Vzdelávanie intelektovo nadaného žiaka môže zabezpečovať aj pedagogický asistent, ak je intelektovo nadaný žiak súčasne žiakom so zdravotným znevýhodnením v zmysle § 104 ods. 8 zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon).

S akou všeobecne záväznou platnou legislatívou v súvislosti s činnosťou PA je potrebné sa oboznámiť?

- zákon č. 245/2008 Z. z. (školský zákon)
- zákon č. 138/2019 Z. z. (zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch)
- vyhláška č. 1/2020 Z. z. (vyhláška o kvalifikačných predpokladoch pedagogických a odborných zamestnancov), príloha č. 6 Kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti pedagogického zamestnanca v kategórii pedagogický asistent
- Pokyn ministra č. 39/2017, príloha č. 10 Pedagogický asistent
- Nariadenie vlády 201/2019 Z. z. (o priamej výchovno-vzdelávacej činnosti)

2 PA vo výchovno-vzdelávacom procese

Kompetencie pedagogického asistenta?

Sú uvedené v Pokyne ministra č. 39/2017 Príloha č. 10

Zameranie práce pedagogického asistenta?

Dieťa/žiak, edukačný proces, spolupráca s učiteľmi, vychovávateľmi, školským podporným tímom, zákonnými zástupcami detí/žiacov a profesijný rozvoj.

Čo sa vyžaduje od pedagogického asistenta?

- orientácia v pozícii pedagogického asistenta,
- schopnosť získať si dôveru detí a žiakov a vytvoriť pozitívnu atmosféru v triede,
- byť komunikatívny, otvorený, tvorivý,
- vedieť rýchlo a premyslene konať v nepredvídateľných situáciách,
- byť dobrým stratégom vo svojej práci a využívať najmä zážitkové učenie,
- byť empatický,
- byť príkladom pre žiakov vo svojom správaní,
- schopnosť spolupráce,
- orientácia v základných diagnózach žiakov so ŠVVP a špecifikách ich vzdelávania,
- orientácia v organizácii školy, školských právnych predpisoch a vnútorných predpisoch školy, v systéme poradenstva,
- orientácia vo všeobecných zásadách pedagogickej práce,
- podpora priebehu vyučovania,
- orientácia v systéme hodnotenia žiakov,
- schopnosť reagovať na bežné edukačné problémy,
- cielene pozorovať žiakov, zameriavať sa na ich potreby, urovnávať konflikty a nedorozumenia medzi žiakmi,
- podporovať žiakov pri zvládaní nárokov školy,
- mať prehľad o tom, akí sú žiaci v triede, na základe toho využívať individuálny prístup a pomáhať učiteľovi v príprave rôznych alternatív vyučovacích hodín tak, aby sa vedeli zapojiť všetci žiaci,
- rešpektovanie rozhodnutí učiteľa a riadenie sa jeho inštrukciami, pričom učiteľ nepresúva svoju zodpovednosť na asistenta,
- schopnosť spolupracovať s členmi školského podporného tímu, pedagogickými zamestnancami školy a zákonnými zástupcami dieťaťa/žiaka,
- zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch žiakov,
- ochrana a rešpektovanie práv dieťaťa,
- profesijný rozvoj.

Cieľom pedagogického asistenta je postupná príprava na samostatné fungovanie žiaka.

Pedagogickí asistenti nenahrádzajú edukačnú činnosť učiteľa, ale ju dopĺňajú.

Čo tvorí náplň práce pedagogického asistenta?

- 1. Priama výchovno-vzdelávacia činnosť** (napr. individuálnou formou pomáha žiakom v priebehu výučby, najmä pri sprostredkovaní učebnej látky, pri výklade a spracovaní textu, obrazového materiálu, poskytuje pomoc pri čítaní zadaní (u žiakov s dyslexiou), tvorbe vizuálno-motorických máp, pri používaní kompenzačných pomôcok atď.)
- 2. Činnosti súvisiace s priamou výchovno-vzdelávacou činnosťou** (napr. spoločné prípravy s učiteľom, príprava pomôcok, materiálov, poznámok, úprava pracovných listov a textov na vyučovacie hodiny atď.)
- 3. Ostatné činnosti** (napr. účasť na MZ, PK, oboznámenie sa so zdravotným stavom dieťaťa/žiaka, špecifikami vzdelávania detí a žiakov so ŠVVP, zvyšovanie svojej odbornej úrovne – profesijný rozvoj atď.)

Aké sú zásady práce pedagogického asistenta a učiteľa?

1. Pozitívny postoj učiteľa a pedagogického asistenta k integrácii, inklúzii.
2. Učiteľ si uvedomuje potrebu pedagogického asistenta na vyučovaní, nespochybňuje jeho prítomnosť v triede.
3. Uvedomenie si vlastných kompetencií a rolí, úloha pedagogického asistenta je jasne vymedzená.
4. Zodpovednosť za vzdelávací proces je na učiteľovi.
5. Pedagogický asistent nie je osobný asistent dieťaťa/žiaka, ale ani učiteľa. Je kolegom s inou pracovnou náplňou.

6. Učiteľ by mal nájsť správnu mieru zapojenia pedagogického asistenta do vyučovania.
7. Príprava učiteľa a pedagogického asistenta na vyučovaciu hodinu musí byť jasná, cielená a dobre pripravená.

Príklady dobrej praxe :

- PA vchádza do triedy skôr ako učiteľ, dohliada na prípravu žiakov so ŠVVP na vyučovanie, ale aj ostatných žiakov, s ktorými pracuje,
- na matematike asistent pomáha žiakovi pochopiť znenie slovnej úlohy, snaží sa mu text zjednodušiť, farebne mu zvýrazni znaky matematických operácií, pozičnú hodnotu číslíc v čísle atď.,
- ak žiak nestíha pracovať s triedou, asistent s ním pracuje jeho vlastným tempom (s učiteľom sa dohodne napr. vypracujeme len dva príklady),
- nesústreďuje sa iba na vypracovanie úloh, ale na ich pochopenie,
- usmerňuje žiakov v používaní kompenzačných a učebných pomôcok (čítacie okienko, lupa, násadka na ceruzku, číselný rad, sieť, tabuľka písmen atď.),
- snaží sa udržiavať pozornosť žiakov, vhodne zaraďovať relaxačné chvíľky,
- na dejepise, geografii, biológii atď., kontroluje, či si žiak robí poznámky, či sú čitateľné a použiteľné – ak nestíha písať, PA dopíše, prefotí od spolužiaka a nalepí atď.

Práca pedagogického asistenta so žiakmi so ŠVVP môže mať viacero podôb, každá z nich má svoje opodstatnenie a je realizovaná v závislosti od znevýhodnenia a potrieb konkrétneho žiaka. Vhodné prístupy v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu sú súčasťou správy z diagnostického vyšetrenia zariadenia poradenstva a prevencie, ktoré sa premietajú do IVP, ale aj výsledkom pozorovania žiaka. Inak pristupujeme k žiakom s poruchami autistického spektra, inak k žiakom s vývinovými poruchami učenia a pozornosti, inak k žiakom so zrakovým postihnutím atď. Cieľ našej práce je však rovnaký. Viest' žiaka k osvojeniu si pracovných a učebných postupov, stratégií, ktoré ho vedú k čo najväčšej samostatnosti, udržiavať motiváciu k učeniu, zmierňovať dopad diagnostikovaných ťažkostí na ich školský výkon a úspešná integrácia žiaka do spoločnosti, jeho uplatnenie.

3 Manuál pedagogického asistenta

1. Oboznámim sa so svojou **náplňou práce**, ktorú dostanem od vedenia školy v písomnej podobe.
2. Určené bude moje **pracovné miesto** vyčlenené na prípravu, úpravu učebných materiálov a pomôcok.
3. **Zoznámim sa s kolegami**, s ktorými budem spolupracovať (triedny učiteľ, vyučujúci, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ...). Vyučujúcich oboznámim so svojou náplňou práce. Dohodnem si s vyučujúcimi systém pravidelných stretnutí, týkajúcich sa prípravy na hodiny.
4. **Informujem sa o kolektíve triedy**, v ktorej budem pracovať ako pedagogický asistent – u triedneho učiteľa, vyučujúcich, šk. špeciálneho pedagóga, šk. psychológa, u vychovávateľa (na I. stupni ZŠ). **O špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrebách žiakov**, ktorí sú v tejto triede a ich **kompensačných pomôckach** a stratégiách, ktoré používajú.
5. Pozriem si ich **IVP**, ktoré budem následne podpisovať, a na ktorom budem participovať spolu s triednym učiteľom, vyučujúcimi a odborným tímom školy.
6. **Zabezpečím si učebnice**, pracovné zošity z predmetov, na ktorých budem asistovať (ak je to potrebné).

8. **Oboznámim sa s metodikou práce PA**, odbornými a metodickými materiálmi.
9. Budem dodržiavať **rozvrh**.
10. Svoju prácu mám rozdelenú **na priamu prácu so žiakmi, prípravu na vyučovacie hodiny a ostatné činnosti** (napr. profesijný rozvoj).
11. **Zodpovedne** pristupujem **k príprave na vyučovanie** v spolupráci s učiteľmi, v prípade nejasností kontaktujem vyučujúceho, odborných a pedagogických zamestnancov školy (v závislosti od povahy problémov).
12. Zúčastňujem sa **pracovných a pedagogických porád**.
13. Aktívne si vyhľadávam **vzdelávania, školenia**...určené pedagogickým asistentom.
14. **Pripravujem pomôcky** pre integrovaných žiakov, **upravujem učebné materiály, testy a písomné práce** v spolupráci s učiteľom a špeciálnym pedagógom.
15. Nebudem obmedzovať **samostatnosť žiaka**, naopak, budem ju vo svojom pôsobení podnecovať v súlade s rešpektovaním zdravotného znevýhodnenia žiaka.
16. Triednym učiteľom bude žiakom vysvetlená **úloha PA, jeho oslovovanie** „pani učiteľka + priezvisko, na I. stupni ZŠ môže byť oslovenie doplnené krstným menom. Žiakom asistenta predstavte ako **druhého učiteľa (pedagóga) v triede**, ktorý je tam na to, aby pomáhal žiakom, ktorí pomoc potrebujú. **Neviažte prítomnosť PA na konkrétneho integrovaného žiaka**. Nenálepkujte žiakov slovom „integrovaný(i)“. Taktiež rodičom bude vysvetlená úloha PA v triede na prvom rodičovskom združení.

Záver

Práca pedagogického asistenta je veľmi náročná. Jeho pracovná náplň podlieha špecifikám jednotlivých stupňov a typov škôl a odvíja sa od druhu a stupňa špecifických potrieb jednotlivých detí a žiakov a celého spektra špeciálno-pedagogických potrieb.

Literatúra :

1. BELKOVÁ, V. a kol. 2020. Pedagogický asistent v praxi. Vydavateľstvo Mateja Bela v Banskej Bystrici – Belianum, Pedagogická fakulta.
2. BELEŠOVÁ, J. a kol., 2022. Odborný podporný tím. RAABE.
3. HORÁČKOVÁ, I. 2015. Metodika práce asistenta pedagoga. Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4656-1
4. KENDÍKOVÁ, J. 2020. Vademecum asistenta pedagoga. Vydala Pasparta Publishing, s. r. o., Praha, 2020. ISBN 978-80-88290-50-6
5. NĚMEC, Z. a kol. Asistent pedagoga v inkluzivní škole. Univerzita Karlova v Praze, 2014. ISBN 978-80-7290-712-0.
6. POLGÁRYOVÁ, E. 2015. Diagnostika, vzdelávanie, hodnotenie a testovanie žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ). NÚCEM.
7. STAŇOVÁ, Z. 2022. Pedagogický asistent v základnej škole. Asociácia špeciálnych pedagógov škôl a poradní.
8. ŠILONOVÁ, V. 2018. Asistent učiteľa v inkluzívnej škole. VERBUM – vydavateľstvo KU v Ružomberku. 2018. ISBN 978-80-561-0590-0.
9. VRBOVÁ, R. a kol. 2012. Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s narušenou komunikační schopností. UP Olomouc. 2012. ISBN 978-80-244-3381-3

BODKÁČIK

Bulletin vznikol v rámci projektu OZ Bodkačik: „Aj s handicapom to zvládneš“, za podpory nadácie Pontis v programe: „Srdce pre deti“.

